

SamenSterk in meedoen

Wmo-beleidsnota 2012-2016

*Gemeente Haaksbergen
Conceptversie 17 juli 2012*

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding.....	5
1.1. De opgave.....	5
1.2. Om wie gaat het?	6
1.3. Meedoen: wat betekent het?	7
2. Visie, beleidsdoelen en strategische uitgangspunten	8
2.1. Visie	8
2.2. Strategische uitgangspunten	8
2.3. Vier beleidsdoelen.....	9
3. Van beleid naar uitvoering: zeven ontwikkelingslijnen.....	14
3.1 De Kanteling volledig doorvoeren.....	14
3.2 Vernieuwing algemene, collectieve en individuele voorzieningen	15
3.3 Ontwikkeling regisseursmodel.....	15
3.4 Wijkgericht werken en ontwikkeling woonservice-gebieden.....	16
3.5 Verbinden Wmo met WWB/Wwv	17
3.6 Ontwikkelen van Meedoen-subsidiebeleid.....	17
3.7 Communicatie verbeteren	18
4 De uitvoering.....	20
4.1 Nieuwe rollen	20
4.2 Financieel kader.....	20
4.3 Het jaarlijkse Meedoen-uitvoeringsplan	21
4.4 Verantwoording	22
Tenslotte.....	22
Bijlage 1. Toelichting op de Wet maatschappelijke ondersteuning.....	23
Bijlage 2. Gebruikte (beleids)documenten	25
Bijlage 3. Landelijke ontwikkelingen van invloed op maatschappelijke ontwikkeling	26

Voorwoord

Voor u ligt de Wmo-beleidsnota 2012-2016 van de gemeente Haaksbergen. De Wet maatschappelijke ondersteuning is een participatiewet. Het gaat uit van wat mensen nog wel kunnen in plaats van wat ze niet kunnen. Het centrale doel van de wet is 'meedoen mogelijk maken voor iedereen' (zie bijlage 1).

Dit college staat voor een sterke lokale samenleving waarin iedereen mee kan doen, waar mensen er voor elkaar zijn en waar ondersteuning is voor de meest kwetsbare mensen.

Als college verwachten we van burgers dat zij zelf verantwoordelijkheid nemen. De gemeente faciliteert dit en zorgt tevens voor mensen die buiten de boot dreigen te vallen. We hebben de ambitie de kwaliteit van ondersteuning en dienstverlening aan inwoners te verbeteren.

Deze nota bouwt voort op de eerste Wmo-beleidsnota 2008-2011, op beleidsplannen op het sociale domein (zie bijlage 2) en op de resultaten en ervaringen met de uitvoering van de Wmo tot nu toe. De eerste jaren van de Wmo is vooral veel aandacht en energie gestoken in de organisatie van de hulp bij het huishouden. De tijd is rijp om de aandacht weer te vestigen op het bredere doel van de Wmo: Alle inwoners kunnen meedoen, hun kwaliteiten en talenten benutten en zo zelfredzaam en zelfstandig mogelijk leven en wonen. In principe regelen mensen dit zelf. Daar waar kwetsbare burgers hier niet zelf toe in staat zijn, ondersteunt de gemeente.

Deze nota speelt ook in op de recente landelijke ontwikkelingen (zoals de decentralisatie van Rijkstaken, zie bijlage 3) die nauw met elkaar samenhangen en van invloed zijn op alle betrokkenen:

- Ze zijn ingrijpend voor onze inwoners omdat we hen nadrukkelijker aanspreken op zelfstandigheid en inzet van eigen mogelijkheden en netwerken. We verwachten ook dat burgers hun talenten (blijven) inzetten als vrijwilliger.
- Het vraagt een andere rol en werkwijze van de gemeente: meer stimuleren, faciliteren, verbinden, versterken en ruimte geven aan burgerinitiatieven.
- Het vraagt van de uitvoeringsorganisaties een andere inzet: meer resultaatgericht, meer samenwerking onderling en tussen vrijwilligers en beroepskrachten, meer maatwerk in aanbod.
- Het stelt eisen aan de inrichting van de woon- en leefomgeving: toegankelijk, veilig en levensloopbestendig.

Als college willen we komen tot een toekomstig bestendige voorzieningenstructuur en een netwerk van informele en formele ondersteuning voor de mensen die het nodig hebben. Hiervoor is het belangrijk dat alle betrokkenen hun krachten bundelen en diensten en voorzieningen slim worden gecombineerd. Waar mogelijk op het niveau van kernen en wijken. In deze nota benoemen we de ontwikkelingslijnen waarlangs we dit willen realiseren.

Om de samenhang tussen de verschillende beleidsthema's op het sociale domein duidelijk naar voren te laten komen is de nota niet geschreven langs de negen prestatievelden van de Wmo maar hebben we deze verwerkt in vier hoofddoelen van beleid.

We maken in nauw overleg met onze partners een doorlopend meedoen-uitvoeringsplan dat we jaarlijks actualiseren. In dit plan staat concreet welke activiteiten het komende jaar worden uitgevoerd en door wie.

Leeswijzer:

In het eerste hoofdstuk geven we aan waar het in deze nota om gaat en op wie de nota betrekking heeft. Hoofdstuk 2 beschrijft de visie, beleidsdoelen en strategische uitgangspunten. Deze worden in hoofdstuk 3 vertaald naar zeven ontwikkelingslijnen voor de uitvoering van het beleid. Het vierde en laatste hoofdstuk gaat in op een aantal aspecten van de uitvoering.

Duidelijk is dat iedereen in onze gemeente belang hecht aan meedoen aan de samenleving van alle inwoners. Samen zijn we sterk in meedoen!

Namens het College van burgemeester en wethouders

Jan-Herman Scholten,
Wethouder Samenleving

1. Inleiding

Dit eerste hoofdstuk beschrijft waar het in deze nota om gaat: wat is de opgave, op welke inwoners heeft het betrekking en wat betekent meedoen.

1.1. De opgave

Haaksbergen is een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is. Van oudsher kent Haaksbergen een sociaal klimaat met een sterke verbondenheid tussen inwoners. Vanuit een traditie van noaberschap leveren velen een actieve bijdrage aan sociale verbanden in onze wijken en St. Isidorushoeve en Buurse. Een sociale dynamiek waar we trots op zijn en die we koesteren. De wijken en dorpen kennen een breed scala aan zorg- en welzijnsvoorzieningen die voor een groot deel tegemoet komen aan de behoeften van de bewoners. Er is een hoogwaardige sport- en cultuurinfrastructuur en de woon- en werkomgeving is aantrekkelijk.

De opgave is deze sociale samenhang en kwaliteit van de leefomgeving te behouden en te versterken, zodat iedere bewoner op een volwaardige manier kan deelnemen aan de samenleving ook als hij of zij fysieke of geestelijke beperkingen heeft. Participeren oftewel meedoen in de maatschappij, dat is waar het in deze beleidsnota om gaat.

De invloed van de (lokale) overheid is de afgelopen decennia sterk toegenomen. Krachten en talenten uit de samenleving zijn daardoor niet altijd benut. Nu leven we in een tijd dat de maatschappij een meer dienende overheid vraagt. Een overheid die open, consistent, betrouwbaar, aanspreekbaar en actief is. Een overheid die signaleert, waar nodig ingrijpt en partijen bijeen brengt. Een overheid die een stap terug doet en de burger ruimte geeft: de burger krijgt zijn onafhankelijkheid en eigen regie zoveel mogelijk terug, geen betutteling meer. De gemeente staat voor de uitdaging om een nieuwe balans te vinden tussen het vermogen en de verantwoordelijkheid van de burger en die van de overheid en maatschappelijke partners.

Daarnaast is er een sterke maatschappelijke beweging om zorg en ondersteuning dichterbij burgers te organiseren. Dit is een uitdagende opgave voor zowel de gemeente als aanbieders, beroepskrachten, cliëntorganisaties en onze inwoners. Met het project de Kanteling hebben we een begin gemaakt met de omslag van claim- en aanbodgericht werken (voorzieningen en hulpmiddelen) naar vraag en resultaatgericht werken (participatie en zelfredzaamheid). Volledig doorvoeren van de Kanteling vraagt om wezenlijke veranderingen in zowel de interne organisatie van de gemeente als in de relatie met burgers en partnerorganisaties. Het stelt nieuwe eisen aan de professionele kwaliteit van uitvoerende organisaties in het sociale domein. Burgers krijgen daarbij een toenemende verantwoordelijkheid voor hun eigen welzijn en buurt.

De gemeente heeft de afgelopen tijd al de eerste stappen gezet in deze verandering -de Kanteling- waarbij wordt gekeken naar wat mensen met problemen zelf kunnen. De gedachte is dat zij meer kunnen als ze in hun eigen kracht staan, dan wanneer de nadruk ligt op hun beperkingen. Als ze ondersteuning krijgen in wat ze (nog) kunnen, groeit hun zelfvertrouwen en kunnen zij in het algemeen meer realiseren. Uiteindelijk kan dan ieder mensen naar vermogen meedoen.

De vraag is: Hoe kan de gemeente, samen met de relevante partners en samen met (kwetsbare) burgers, vormgeven aan een nieuwe manier van aanbieden en organiseren van maatschappelijke ondersteuning, die naadloos aansluit op de behoefte van de burger en past binnen de inhoudelijke en financiële kaders?

Veranderen is ondernemen: kansen zien en deze benutten. Dat vraagt een open blik en de moed om visie, strategie en beleidsdoelen te heroverwegen en producten en diensten, (financierings)structuren, samenwerkingspartners ter discussie te stellen op hun toegevoegde waarde voor het bereiken van de einddoelstelling: het bereiken van een toekomstbestendige, effectieve en efficiënte maatschappelijke ondersteuning op lokaal niveau.

Deze nota zet hiervoor de beleidslijnen uit.

1.2. Om wie gaat het?

Inwoners

Het grootste deel van de inwoners van Haaksbergen kan prima voor zichzelf zorgen en ook voor anderen zonder ondersteuning van de overheid. Landelijk onderzoek¹ laat zien dat tachtig procent van de burgers het bijna hun hele leven zelf redt: alleen of met behulp van de eigen netwerken. Verreweg de meeste zorg in de Nederlandse samenleving is mantelzorg, informele zorg, zorg in eigen netwerken en gearrangeerd vrijwilligerswerk.

De andere twintig procent krijgt dat niet voor elkaar. Bij driekwart van hen is dat een tijdelijke kwestie: zij zijn soms een tijdje de regie kwijt, maar kunnen die door een tijdelijke ondersteuning weer terug krijgen. De overige 5 procent van het totaal heeft permanente ondersteuning nodig om in regie te blijven of is niet bij machte om überhaupt de regie ooit terug te krijgen.

Deze nota heeft betrekking op:

- Alle inwoners van Haaksbergen, en in het bijzonder:
- Inwoners die zich (willen gaan) inzetten voor een ander of voor de gemeenschap, zoals actieve wijk- en dorpsbewoners, vrijwilligers en mantelzorgers;
- Inwoners met een lichamelijke, verstandelijke of andere beperking, inclusief chronisch zieken en ouderen die beperkingen ondervinden;
- Inwoners met complexe, meervoudige problemen, waaronder psychosociale of psychiatrische, zoals OGGZ-cliënten, daklozen, verslaafden en slachtoffers huiselijk geweld.

Organisaties

Het Wmo-beleid raakt een groot aantal lokale en regionale organisaties en instellingen. Door het accent te leggen op meedoen/participatie van burgers als vrijwilliger en mantelzorgers en de nieuwe taken die naar de gemeente komen, gaan we:

- contacten met bepaalde professionele en vrijwilligersorganisaties intensiveren, en afstemming en samenwerking versterken;
- contacten leggen met organisaties en instellingen die tot nu toe op een grotere afstand van de gemeente stonden (vooral organisaties die jeugdzorgtaken en AWBZ-taken begeleiding en dagbesteding uitvoeren).

¹ Burgerkracht. De toekomst van het sociaal werk in Nederland. Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling, april 2012.

1.3. Meedoen: wat betekent het?

Meedoen gaat ons allemaal aan. Er zijn vele facetten aan het begrip meedoen verbonden. Bij meedoen, ook wel participatie genoemd, kunnen zes doelgebieden c.q. aspecten van participatie, worden onderscheiden waarop de activering of participatiebevordering gericht is.² De gedachte is dat alle zes doelgebieden voor ieder mens belangrijk zijn. Kwetsbaarheid kan in meerdere domeinen optreden. Alleen door integraal te kijken, kunnen eventuele problemen goed worden aangepakt. Kwetsbare mensen hebben tijdelijk of permanent steun nodig bij het realiseren van één of meerdere aspecten van participatie.

De zes doelgebieden zijn:

1. *Zelfstandig functioneren:*
Zorg of hulpverlening gericht op ondersteuning en motivering bij de basiszorg voor de persoon zelf.
2. *Sociale contacten:*
In contact brengen van kwetsbare mensen met andere mensen of hen helpen de bestaande contacten te intensiveren.
3. *Maatschappelijke participatie:*
Deelname aan activiteiten buiten het eigen huis en buiten de eigen sociale kring.
4. *Maatschappelijk bijdragen:*
Activiteiten waarbij de betrokkenen een actieve bijdrage levert aan de maatschappij en/of zich daarop toerust.
5. *Opdoen van vaardigheden:*
Gericht vergroten van de kennis en vaardigheden door stages, cursussen, vrijwilligerswerk of maatschappelijke activiteiten.
6. *Eigen inkomen:*
Mensen toeleiden naar reguliere banen ofwel naar gesubsidieerde banen.

Er zijn tal van activiteiten en projecten om mensen te ondersteunen en te stimuleren om mee te doen aan de samenleving. Vaak komen deze voort uit één van de participatiewetten. Bij deze activiteiten zijn verschillende gemeentelijke afdelingen, maatschappelijke organisaties, mantelzorgers en vrijwilligers betrokken. Om zoveel mogelijk resultaat met deze activiteiten te bereiken is het belangrijk dat men elkaar en elkaars activiteiten kent. En dat er waar mogelijk en nodig, afstemming en samenwerking plaatsvindt.

Voor de beleidsontwikkeling betekent deze integrale benadering dat er niet meer per doelgroep beleid wordt gemaakt maar dat *inclusieve beeldsvorming* plaatsvindt. Daarbij worden in beleid zowel algemene maatregelen voor alle inwoners vastgelegd, als maatwerkmaatregelen voor mensen met een beperking of belemmering die gelijke behandeling en gelijkwaardigheid waarborgen en uitsluiting voorkomen. Wij vinden inclusief beleid van belang voor alle aspecten van de samenleving en daarmee alle beleidsterreinen.

In het volgende hoofdstuk worden de visie, de beleidsdoelen en de strategische uitgangspunten beschreven.

² Participatiewiel: een andere manier van kijken. Movisie, 20120.

2. Visie, beleidsdoelen en strategische uitgangspunten

In dit hoofdstuk beschrijven eerst onze visie op meedoen. Vervolgens vertalen we de visie naar vier doelen van beleid. De realisatie van deze doelen zal gebeuren met behulp van vier strategische uitgangspunten. Deze worden in 2.3. beschreven.

2.1. Visie

Onze visie is:

Iedereen kan meedoen, iedereen doet mee

De gemeente gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en mogelijkheden van de bewoners.

Om de eigen kracht van bewoners te versterken investeren we in voor iedereen toegankelijke algemene en preventieve voorzieningen en geven we ruimte aan burgerinitiatieven.

Sociale structuren, vrijwilligers en mantelzorgers worden gewaardeerd en waar nodig en gewenst geactiveerd en versterkt.

Betrokken burgers, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals zorgen er samen voor dat kwetsbare mensen die tijdelijk of voor een langere periode ondersteuning nodig hebben, deze zoveel mogelijk op maat krijgen. Passend bij hun mogelijkheden en specifieke situatie. Met een gezond beroep op wat zij zelf kunnen (bij)dragen.

2.2. Strategische uitgangspunten

De visie kan vertaald worden in een viertal strategische uitgangspunten. Door te denken en werken vanuit gedeelde uitgangspunten ontstaat meer eenheid van beleid en uitvoering. Daarmee worden de krachten van de inwoners, de kennis en kunde van beroepskrachten en de mogelijkheden en middelen die de gemeente beschikbaar heeft optimaal benut.

De strategische uitgangspunten zijn:

1. *De burger centraal:*
Aandacht voor de vragen/behoefte op alle levensterreinen van de burger en recht doen aan verschillen hierin.
2. *Uitgaan van de eigen kracht van inwoners:*
Denken en werken vanuit de mogelijkheden en talenten van mensen en stimuleren, ondersteunen en vertrouwen stellen in particuliere initiatieven.
3. *Meer aandacht voor voorkomen van problemen:*
Meer preventie door meer welzijn en gezond leven leidt tot minder zorg en ziekte.
4. *Uitgaan van de kracht van kernen en wijken:*
Benutten van de kracht van de kern of de wijk voor de ontwikkeling van leefbare en levensloopbestendige wijken en dorpen.

2.3. Vier beleidsdoelen

De visie vertalen we samen met de strategische uitgangspunten in vier beleidsdoelen. Deze vier doelen vormen een samenhangend geheel. Het realiseren van de doelen komt alle inwoners van onze gemeente ten goede omdat ze een oplopende lijn van ondersteuning kennen: van algemene en preventieve voorzieningen, naar versterken van de eigen kracht, het bieden van lichte vormen van ondersteuning tot het bieden van een vangnet voor wie het niet zelf meer redt. Sterke inzet op de eerste doelen vermindert en/of voorkomt de vraag naar zware ondersteuning.

2.3.1. Eerste doel

Meedoen mogelijk maken voor iedereen: investeren in algemene en preventieve voorzieningen

De gemeente investeert in algemene en preventieve voorzieningen die voor iedere bewoner bereikbaar en toegankelijk moeten zijn. Deze voorzieningen dragen ertoe bij dat inwoners, eventueel met een steuntje in de rug, ontplooiingskansen krijgen, meedoen in de samenleving, en zichzelf kunnen redden. Het gaat daarbij zowel om fysieke als sociale voorzieningen.

Bij een goede fysieke inrichting van de leefomgeving voelen mensen zich gelukkiger. De meeste mensen willen zo lang mogelijk, zo zelfstandig mogelijk, blijven wonen in de wijk, ook als zij beperkingen krijgen. Daarom ontwikkelen we samen met wijkbewoners en uitvoeringsorganisaties woonservicegebieden. Dit zijn kernen en wijken waar zorg in de buurt is, waar levensloopbestendige woningen zijn, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en ondersteunen, waar publieke accommodaties goed bereikbaar en toegankelijk zijn. Waar de inrichting van de openbare ruimte uitdaagt tot een gezonde leefstijl door bijvoorbeeld veilige en aantrekkelijke wandelroutes en 'doe-groen'.

Sport, kunst en cultuur dragen bij aan de individuele vorming en ontwikkeling van mensen, aan maatschappelijke deelname en het voorkomen van eenzaamheid, aan de economie in de gemeente en aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Mogelijkheden voor (eigentijdse vormen van) ontmoeting bevorderen sociale binding en zorgen dat mensen over en weer meer begrip en respect krijgen voor elkaar.

Preventie is van belang om (duurdere) voorzieningen, ondersteuning en zorg betaalbaar te houden. Laagdrempelige voorzieningen voor ondersteuning zorgen ervoor dat problemen snel en nabij worden opgelost, voordat ze verergeren. Investeren in welzijn voorkomt of verkleint de vraag naar zorg: 1 euro investeren in welzijn spaart zeker 3 euro aan zorg.

De bevolking van Haaksbergen vergrijst en heeft een toegenomen levensverwachting. Dan is het vooral van belang preventie te richten op het vergroten van de kwaliteit van leven en welzijn voor langer gelukkig en gezond leven.

De verschuiving van zorg naar preventie vergt een actieve burger, die een eigen 'zorgplicht' heeft voor zijn gezondheid. Een gezonde leefstijl werkt preventief. Daarom willen we een gezonde levensstijl mogelijk en gemakkelijk maken. We stimuleren een leven lang sporten en bewegen. Mensen met een lager inkomen, beperkte opleiding en lagere beroepsstatus hebben vaak een gezondheidsachterstand. Vooral bij deze groep is nog veel gezondheidswinst te behalen.

Een goede gezondheid levert veel op. Gezonde mensen hebben in het algemeen een betere kwaliteit van leven, kunnen beter voor zichzelf zorgen en doen minder beroep op de zorg. Ook kunnen ze langer en beter participeren in de maatschappij, of het nu op de arbeidsmarkt is of als vrijwilliger. Investeren in gezondheid loont dus op vele fronten.

We sluiten aan bij de hoofdlijnen van de landelijke nota gezondheidszorg 'gezondheid dichterbij':

- Vertrouwen in gezondheidsbescherming: mensen kunnen sommige risicofactoren voor de gezondheid niet of moeilijk zelf beïnvloeden. Op dit terrein kan de Nederlander op de overheid rekenen. Heldere wet- en regelgeving en toezicht op de naleving hiervan blijven noodzakelijk.
- Zorg en sport dichtbij in de buurt: preventie en basiszorg dichtbij en toegankelijk, veilig sporten en bewegen in de buurt en voor ouderen een lang, gezond en zelfstandig leven.
- Zelf beslissen over leefstijl: basisvaardigheden, startpunt jeugd, betrouwbare en toegankelijke informatie, ontwikkelen van een omgeving waarin de gezonde keuze makkelijk is omdat het aantrekkelijk en toegankelijk is.

Deze hoofdlijnen van beleid worden momenteel in een regionale nota vertaald die eind 2012 verschijnt en in 2013 lokaal wordt vertaald. Centrale items hierin zijn:

- Verbinden van de 0^e lijn (de informele zorg) met de 1^e lijnszorg (huisartsen, ergotherapeuten etc.);
- Ontwikkelen van doe-groen;
- Collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg;
- Bewegen en sport.

2.3.2. Tweede doel:

Meer voor elkaar: ontwikkelen van burgerkracht en een sociale omgeving

Burgerkracht is het vermogen van (groepen) inwoners en hun sociale netwerken om elkaar ondersteuning en zorg te geven. Een sociale omgeving draagt bij aan persoonlijk welbevinden. Sociale steun vergroot de draagkracht van gezinnen en mensen met een beperking en vermindert isolatie. Een sociale omgeving kan bijdragen aan preventie, zoals het voorkomen en vroegsignaleren van problemen, en kan de inzet van professionele zorg beperken.

In onze gemeente bestaan van oudsher veel traditionele steunstructuren of gemeenschappen als noaberschap, kerkgemeenschap en verenigingsleven waar mensen elkaar ontmoeten en steunen. De betrokkenheid bij elkaar en de omgeving is vaak groot. Overall in Haaksbergen vinden meer activiteiten en onderlinge steun plaats door jeugd, ouders en ouderen dan wat op het eerste oog zichtbaar is. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn hierbij van onmisbaar belang. Samen maken zij het mogelijk dat mensen, al of niet met beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig en zelfredzaam kunnen zijn.

Wij willen dit zeer waardevolle netwerk van vrijwilligerswerk en mantelzorgers blijven faciliteren en versterken. Het Steunpunt Informele Zorg -dat mantelzorgers ondersteunt en vrijwillige thuiszorg aanbiedt- is hierbij van groot belang. We gaan ook met vrijwilligersorganisaties bespreken op welke wijze beroepskrachten hen kunnen faciliteren en versterken. Bijvoorbeeld bij de activering van (jonge) mensen tot vrijwilliger, het begeleiden/scholen van vrijwilligers, het verbinden van vraag en aanbod van vrijwillige inzet en het verkennen van de mogelijkheden om in het kader van de Wet werken naar vermogen een team van 'betaalde vrijwilligers' te vormen die snel inzetbaar is voor het uitvoeren van de zogenoemde gemaksdiensten.

Betrokkenheid bij elkaar draagt ook bij aan een sociale opvoedomgeving voor kinderen, jeugd en hun ouders/verzorgers. De sociale omgeving is van groot belang voor het opgroeien en opvoeden van

kinderen. Ouders en jeugd hebben bij opvoeden en opgroeien vooral behoefte aan een betrokken sociale omgeving en aan informele steun.

Professionals kunnen de burgerkracht en de kracht van de sociale omgeving faciliteren. Wij verwachten van hen dat zij zich meer dan voorheen dienstbaar opstellen naar de burger en de vraag en het initiatief van de burger centraal stellen. Zij kunnen een omgeving helpen creëren waarin ontmoeting, dialoog en netwerkvorming ontstaan. Dat betekent een andere werkwijze waarbij zij:

- mogelijkheden van (groepen) mensen onderzoeken en inventariseren;
- samen met hen een passend resultaat formuleren;
- samen met hen een plan maken om stapsgewijs te werken aan dat resultaat;
- nauwer samenwerken met andere collega professionals.

Deze werkwijze, ook wel Welzijn Nieuwe Stijl genoemd, is ook van belang voor de ontwikkeling van de woonservicegebieden: wijken/dorpen waar mensen zo lang mogelijk zelfstandig en zelfredzaam kunnen wonen omdat er informele en formele woon-, zorg- en welzijnsvoorzieningen zijn. Als gemeente vinden we het van groot belang deze burgerkracht en sociale samenhang te erkennen, te behouden en te versterken. Waar nodig en gewenst spelen professionals hierbij een faciliterende rol.

2.3.3. Derde doel:

Denken in participatie-resultaten: maatwerk in cliëntondersteuning en ondersteuningsarrangementen

Soms hebben mensen, ondanks de aanwezigheid van algemene en preventieve voorzieningen en informele steun, intensievere ondersteuning nodig bij de problemen die men ondervindt bij zijn of haar zelfredzaamheid of deelname aan de samenleving. Vaak is dan sprake van problemen op meerdere leefgebieden en/of gebrek aan regie op het eigen of het gezinsleven. Mensen kunnen met hun vragen terecht bij professionals, het Wmo-loket of het te ontwikkelen 1-loket. Zo nodig wordt vervolgens door een professional een afspraak gemaakt voor een (keukentafel)gesprek bij iemand thuis. De verschillende levensterreinen van de persoon of het gezin komen in dit gesprek aan de orde zoals gezondheid, wonen, dagbesteding, sociale contacten, financiële situatie. Samen wordt nagegaan wat iemand zelf of met hulp van zijn sociale netwerken, kan doen en welke zo oplossingen in de eigen wijk/dorp mogelijk zijn om de situatie te verbeteren. Pas daarna wordt gekeken naar de noodzaak om gebruikt te maken van collectieve voorzieningen en zo nodig individuele voorzieningen en diensten. Zo wordt samen een ondersteuningsarrangement vastgesteld. Dit arrangement is dynamisch en is aan te passen aan veranderende omstandigheden. Door deze vraaggestuurde werkwijze kan een bewoner eerder zelf de regie voeren en vanuit de eigen kracht meedoen.

Ontwikkeling van 1-loket:

De uitdaging is één innovatief concept van dienstverlening te ontwikkelen waarin voor de gehele bevolking van Haaksbergen op een laagdrempelige wijze de functies participatie, ontmoeting, informatie, advies en ondersteuning samen komen rond wonen, welzijn, opgroeien en zorg. Naast de 1-loketgedachte 'aan de balie' vraagt de dienstverlening ook om een 'outreachinge aanpak' waarbij professionals buitenshuis vraaggericht samenwerken en afstemmen met mantelzorgers/vrijwilligers. Eenduidig dienen alle betrokkenen zich te richten op het stimuleren en ondersteunen van de eigen kracht en verantwoordelijkheden van inwoners. Dit vraagt ook om afstemming of samenwerking met de Keteneenheid Zorg en Veiligheid (zorgcoördinatie voor burgers met meervoudige problematiek) en met het Centrum Jeugd en Gezin en Loes (voor opvoed- en opgroei-ondersteuning). Tevens zal de samenwerking en huisvesting 'onder één dak' van verschillende organisaties op de terreinen van cultuur, welzijn en zorg binnen het Kulturhusmodel zorgen voor een duurzame versterking van de sociale cohesie in Haaksbergen.

Deze verandering van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' vraagt de komende jaren het nodige van onze burgers, namelijk het zoveel mogelijk zelf de regie houden en het inzetten van eigen mogelijkheden en sociale netwerk. Van de professionals vraagt het ook andere competenties: bredere kennis van het totale aanbod, vaardig in het vinden van creatieve oplossingen, doorzettingskracht etc. Van de gemeente vraagt het enerzijds om het bundelen van financieringsstromen en het slechten van de schotten tussen beleidsterreinen. Anderzijds vraagt het om het ontwikkelen van (de kaders voor) een nieuw dienstverleningsmodel met een bijpassende organisatievorm en medewerkers met de juiste competenties.

2.3.4. Vierde doel:

Niemand tussen wal en schip: vangnet en ondersteuning voor de meest kwetsbare mensen

Niet alle burgers is het gegeven om op eigen kracht volwaardig mee te doen aan de samenleving. De samenleving kent altijd mensen die al dan niet door eigen toedoen buiten de boot (dreigen te) vallen. Hierbij gaat het om een diffuse groep die om wat voor reden ook ontoereikende zorg krijgt en/of niet of niet voldoende in de eigen bestaansvoorwaarden kan voorzien: dak- en thuislozen, zorgwekkende zorgmijders, zichzelf verwaarlozende, gemarginaliseerde groepen. Daarnaast heeft de gemeente ook een taak m.b.t. vrouwenopvang/huiselijk geweld.

Deze inwoners van Haaksbergen krijgen meestal ondersteuning in Enschede. Centrumgemeente Enschede is verantwoordelijk voor voldoende (bovenlokale) voorzieningen voor toeleiding, opvang en zorg. Ook dient zij activiteiten te ondernemen die beogen dat dak- en thuislozen en verslaafden worden toegeleid naar geëigende zorg en een stabiel bestaan. Het Rijk verstrekt daartoe jaarlijks een doeluitkering voor maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz).

De centrumgemeente en de regiogemeenten hebben daarnaast een taak in het realiseren van (collectieve) preventie en (na) zorg voor de eigen inwoners. In het regionaal Kompas en het regionaal convenant 'Samenwerken aan opvang en zorg' is afgesproken te werken volgens gezamenlijk vastgestelde uitgangspunten en ketensamenwerking en zijn financieringsafspraken vastgelegd. Ook in Haaksbergen zullen we werken volgens deze uitgangspunten, zeker omdat ze goed aansluiten bij onze eigen visie zoals we in deze beleidsnota verwoorden. De uitgangspunten zijn: preventie en signalering, samenhang in de ondersteuning, cliëntgerichtheid, betaalbaarheid en de zorg zo kort mogelijk, zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij de cliënt.

Nieuwe doelgroepen en een vernieuwende aanpak

De komende jaren krijgt de gemeente door wettelijke veranderingen steeds meer taken bij het ondersteunen van inwoners. In 2009 is de ondersteuning voor de lichtste groep bewoners die ondersteunende begeleiding ontving overgegaan naar de gemeente. Vanaf 2014 komt ook de extramuraal ondersteunende begeleiding en het vervoer voor bewoners met zwaardere beperkingen naar de gemeente. Regionaal is hiervoor een keuze- en visienota gemaakt die door alle gemeenteraden is vastgesteld. Op basis hiervan wordt een lokale vertaling gemaakt voor de invoering en uitvoering van deze nieuwe taak. Dit wordt in paragraaf 3.3. nader toegelicht.

In lijn met de visie en uitgangspunten in deze beleidsnota is het onze ambitie om voor deze mensen vormen van begeleiding te ontwikkelen die:

- Meer gericht zijn op het inzetten van begeleiding als participatie-instrument;
- Een kanteling maken in de benadering;
- Meer aansluiten bij de werkwijze van welzijn nieuwe stijl;
- Meer verbonden is met andere beleidsterreinen zoals welzijn, zorg, werk, wonen;
- Een werkwijze kent met minder protocollering en controle maar gericht is op eenvoud, basisaanbod, verbinding, vertrouwen en rendement;
- Vernieuwend zijn, verbindingen leggen, grote ambities hebben en realistische verwachtingen.

De nieuwe aanpak kan bestaan uit het werken met professionals -of soms met zeer goed toegeruste vrijwilligers- die als doel hebben kwetsbare mensen in hun kracht te zetten door veel meer te kijken naar hun mogelijkheden en talenten. Zij hebben het lef de leefwereld van burgers met een open vizier te betreden en niet meer te denken en werken vanuit de werkelijkheid van de instellingen.

Essentieel is dat zij daarvoor de handelingsruimte krijgen. Handelingsruimte wordt verkregen door:

- (Welzijns- en zorg) budgetten te bundelen en integraal te kijken naar wat de inwoner nodig heeft;
- Veel aanwezig te zijn in wijken en kernen en vertrouwen op te bouwen en te bieden.
- Af te mogen wijken van regels als dat nodig is;
- Verantwoording achteraf om aan te tonen dat niet alles volgens de regels is gegaan maar dat het wel werkt;
- Welzijn vóór zorg te plaatsen zonder de effectiviteit van de aanpak en het belang van de kwetsbare inwoner aan te tasten.

Zo kunnen persoonlijke arrangementen 'leven in de wijk/kern' opgesteld en uitgevoerd worden. Mensen voor wie soms de hoop is opgegeven kunnen wel degelijk meedoen als er creatief en oplossingsgericht gewerkt wordt. Nieuwe oplossingen waar vanuit het oude perspectief nooit aan toe was gekomen. We willen dat cliënten en frontlijnwerkers samen op een laagdrempelige en speelse/creatieve manier vormgeven aan hun gedroomde leefomgeving door concreet handelen en 'gewoon doen'.

In het volgende hoofdstuk worden op, basis van de in dit hoofdstuk geformuleerde visie, doelen en uitgangspunten, de ontwikkelingslijnen beschreven waarlangs we deze willen gaan realiseren.

3. Van beleid naar uitvoering: zeven ontwikkelingslijnen

De visie en de vier doelen krijgen invulling door ze te vertalen naar het brede scala aan beleidsterreinen en activiteiten die worden ontplooid. Meedoen c.q. maatschappelijke participatie is geen eigenstandig beleid of project. Het 'richten' van de diverse beleidsterreinen en activiteiten voor de komende jaren, gebeurt via zeven ontwikkelingslijnen. Kenmerkend voor een ontwikkelingslijn is dat er geen duidelijk begin- en eindpunt te noemen is. Een ontwikkelingslijn is eigenlijk nooit af. We verwachten met deze ontwikkelingslijnen betere participatieresultaten en doelmatigheidswinst te bereiken.

Voor elke ontwikkelingslijn wordt kort het richtinggevende kader geformuleerd. In het meedoen-uitvoeringsplan worden op basis hiervan concrete doelstellingen en activiteiten geformuleerd.

3.1. De Kanteling volledig doorvoeren

De Kanteling vraagt van ons -gemeente en beroepskrachten- om maatwerk te leveren, de oplossing moet daadwerkelijk aansluiten op de behoefte van de klant. Het heeft geen zin om een uitgebreid gesprek te voeren als er alleen een aantal standaard oplossingen voorhanden zijn. Om tot maatwerkoplossingen te komen moet er ook een gevarieerd repertoire van voorzieningen zijn en organisaties die maatwerk leveren.

Laagdrempelige en algemeen toegankelijke voorzieningen bieden veel perspectief om op een betaalbare manier invulling te geven aan de compensatieplicht en de zelfredzaamheid en maatschappelijke deelname te stimuleren.

Met de uitvoering van het plan van aanpak voor de Kanteling zijn de eerste stappen gezet voor de Kanteling. Dit veranderingsproces wordt de komende jaren voortgezet.

Voor de ontwikkeling en uitvoering van het 1-loket betekent dit dat het een aanpak beoogt waarbij het perspectief van de burger vertrekpunt is voor de inrichting van het werkproces. Met andere woorden niet vanuit 'instituties' maar vanuit de (brede) vraag van inwoners dient de dienstverlening de komende jaren vorm te krijgen. Door op deze wijze te handelen wordt op een effectieve wijze geïnvesteerd in het versterken van onze sociale infrastructuur. Realisatie van het 1-loket vindt plaats langs twee sporen: 1. inhoud en procesontwikkeling en 2. concrete fysieke realisatie. Openstelling is voorzien voor begin 2013.

Richtinggevend kader:

- *De principes van de Kanteling worden verwerkt in de gemeentelijke werkwijze: onder meer door snel, flexibel en actief in te spelen op (burger)initiatieven van buiten de organisatie.*
- *De principes van de Kanteling worden verwerkt in de ontwikkeling van het 1-loket.*
- *Uitvoeringsorganisaties doen mee aan de Kanteling: samenwerking in het belang van de burger staat voorop.*
- *In het gesprek worden de behoeften op de verschillende levensterreinen besproken en komt aan de orde wat iemand zelf of met zijn of haar netwerk kan doen om de beperking te compenseren en welke algemene, collectieve, of als het niet anders kan, individuele voorzieningen nodig zijn.*
- *In het gesprek en het arrangement worden ter invulling van de participatiedoelstelling de domeinen van het participatiewiel verwerkt.*

- *In het arrangement wordt een adequate mix van eigen kracht, steun van het netwerk, collectieve en individuele voorzieningen samengebracht.*

3.2. Vernieuwing algemene, collectieve en individuele voorzieningen

Het streven naar maatwerk voor iedere individuele situatie vraagt om flexibiliteit in het aanbod. Het wordt steeds belangrijker dat alle soorten voorzieningen goed op elkaar zijn afgestemd. De innovatie van de voorzieningen en oplossingen moet voor een groot deel in samenwerking met de aanbieders tot stand komen. De professionals van die organisaties zijn veel in contact met de doelgroep en hebben daarmee een belangrijke signalerende en innoverende functie.

De gemeente zal een aanpak ontwikkelen om vernieuwing in het aanbod te stimuleren, bijvoorbeeld door een ander subsidiebeleid of het instellen van een innovatiebudget. Dit geeft professionals, maar ook bedrijven en burgers, die daadwerkelijk tot oplossingen en arrangementen komen de gelegenheid op om basis van inzicht in de vraag van burgers, nieuw aanbod te ontwikkelen.

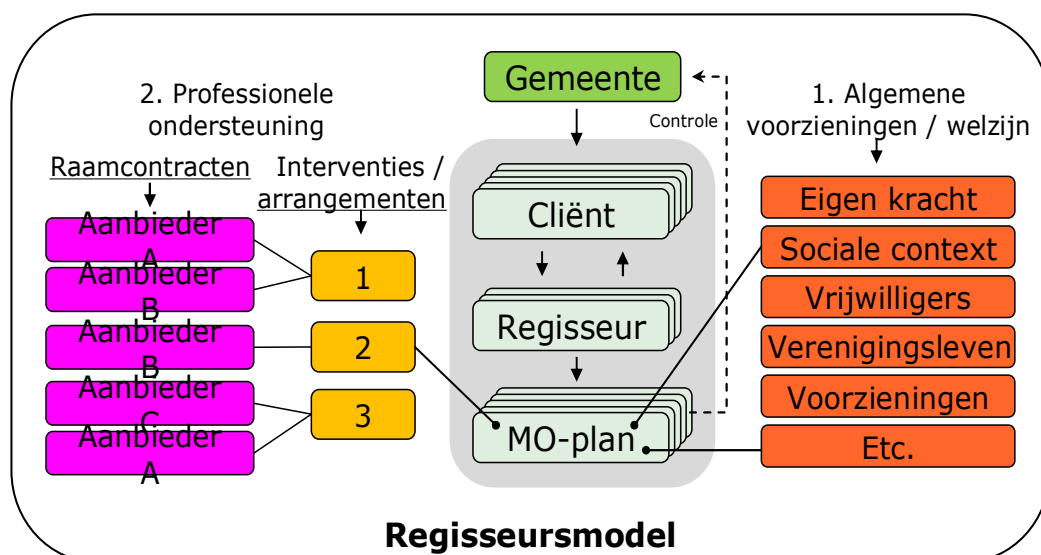
Van de (dure) individuele voorziening wordt veel gebruik gemaakt. Er zal onderzocht worden of voor die vraag, en vooral voor de daar vaak achterliggende behoefte aan contact, ook alternatieven bestaan of ontwikkeld kunnen worden.

Richtinggevend kader:

- *De gemeente maakt afspraken met aanbieders van zorg en welzijn over de manier waarop zij hun aanbod afstemmen op de eigen kracht en het informele netwerk van hun cliënten.*
- *Doorontwikkeling van algemene, collectieve en individuele voorzieningen gebeurt in een continue wisselwerking.*

3.3. Ontwikkeling regisseursmodel

De 14 Twentse gemeenten hebben het zogenoemde regisseursmodel, ontwikkeld met daarin mogelijkheden voor lokale variatie. Dit model is in feite een uitwerking van de kantelingsgedachte naar een nieuw dienstverlenings- en organisatie-model.

In dit model is de regisseur er verantwoordelijk voor om voor een kwetsbare burger een bepaald resultaat te bereiken. De regisseur is vrij om hiervoor de noodzakelijke ondersteuning in te richten door aanbieders van algemene, collectieve of individuele voorzieningen en vrijwilligers in te zetten. Algemene voorzieningen zoals welzijn en het inzetten van de sociale omgeving, zien we daarbij als

voorliggende voorzieningen. De regisseur stelt – samen met de burger voor zover de persoon hiertoe in staat is – een ondersteuningsplan (mo-plan) op waarin staat hoe de kwetsbare burger wordt gecompenseerd in zijn of haar beperkingen op het gebied van zelfredzaamheid en/of maatschappelijke participatie. De regisseur kan desgewenst ook een rol spelen bij aan begeleiding grenzende onderwerpen als jeugdzorg, de toeleiding tot werk, et cetera.

Wie de regisseursrol op zich neemt volgt uit onze toekomstige keuze voor de inrichting van de toegang. Voor het zicht krijgen op de vraag achter de vraag en het samenstellen van de ondersteuningsplannen zijn diverse mogelijkheden denkbaar:

- De gemeente regelt de toegang via een onafhankelijke derde.
- De gemeente legt de toegang bij de aanbieders neer.
- De gemeente legt de toegang bij aanbieders neer die deze ter goedkeuring aan de gemeente voorleggen.
- De gemeente verzorgt samen met aanbieders de toegang.
- De gemeente verzorgt zelf de toegang en voor complexe situaties doet de gemeente een beroep op aanbieders en/of een (regionaal) expertteam.
- De gemeente is zelf volledig verantwoordelijk voor de toegang.

Van belang is dat de toegang voor burgers voldoende laagdrempelig en toegankelijk is en dat ook op crisissituaties kan worden ingespeeld.

De keuze voor de invoering van dit regisseursmodel en een passende ‘toegang’ is ondermeer afhankelijk van de ontwikkeling van het 1-loket, de beschikbare expertise en capaciteit op het gebied van de toegang, de regionale afspraken met betrekking tot de functie begeleiding, de wijze waarop vormgegeven wordt aan de transitie jeugdzorg en de rol van de Ketunit Zorg en Veiligheid, het Centrum Jeugd en Gezin en Loes. Deze ontwikkelingen en netwerken haken in elkaar; dat maakt het complex. Deze ontwikkelingslijn vraagt daarom om een zeer sterke gemeentelijke regie.

Richtinggevend kader:

- *Het regisseursmodel wordt ingevoerd met de daarbij horende best passende toegang.*
- *De aan te stellen regisseurs zijn generalisten.*
- *Met aanbieders worden raamcontracten gemaakt.*

3.4. Wijkgericht werken en ontwikkeling woonservice-gebieden

Om de leefbaarheid in de wijken en kernen te vergroten en te behouden werkt de gemeente Haaksbergen samen met de wijkraden. De wijkraden bestaan uit betrokken bewoners die mee willen praten over wijkaangelegenheden of mee willen doen met het uitvoeren van activiteiten in de eigen wijk. De gemeente is hiervoor opgedeeld in 10 wijken/kernen. In de kern Haaksbergen zijn zes wijken. Daarnaast zijn er vier wijken/kerkdorpen met een bijbehorend gedeelte van het buitengebied. De komende jaren zullen de wijkraden en belangengemeenschappen een belangrijkere rol toebedeeld krijgen omdat de overheid zich steeds verder terugtrekt en veel zaken aan het maatschappelijk veld overlaat. De wijkraden zijn de verbindende schakel tussen de wijkbewoners onderling en in de relatie met organisaties die in de wijk werkzaam zijn. Om de leefbaarheid in de wijk te behouden en waar mogelijk te verbeteren zullen zij meer gebruik moeten maken van de inzet en de zelfwerkzaamheid van de wijkbewoners. Het versterken van de eigen kracht van burgers moet in eerste instantie door burgers zelf georganiseerd worden. Vrijwillige, informele netwerken van burgers spelen daarbij een belangrijke rol.

Het ondersteunen door de gemeente van de wijkraden is hierbij essentieel om hun rol op een goede manier te kunnen vervullen. Van belang is dat de wijkraden zich, daar waar mogelijk, erkend en gesteund weten door de gemeente. Dit is van belang omdat ook de gemeente de wijkraden nodig heeft om uitvoering van beleid te realiseren.

Alle inwoners, maar vooral ouderen en mensen met een beperking zijn gebaat bij gemaks-, welzijn- en zorgvoorzieningen in de directe omgeving waarin zij wonen en leven. Ook een goede fysieke inrichting van de leefomgeving draagt ertoe bij dat inwoners zo lang mogelijk, zo zelfstandig mogelijk, zo gezond mogelijk wonen en leven in de wijk. De wensen en ideeën van de bewoners zelf staan centraal bij de ontwikkeling van de vier benoemde woonservicegebieden: Centrum, De Veldmaat, Buurse en Sint Isidorushoeve. Bewoners pakken de verantwoordelijkheid om wonen, welzijn en zorg zelf vorm te geven op de wijze waarop zij dit wensen. In de Veldmaat zijn in een inspirerend samenspel tussen wijkraad, bewoners en professionals de eerste concrete stappen gezet naar de ontwikkeling van een woonservicegebied.

De komende jaren zullen we sterk inzetten op het wijkgericht werken en de verdere ontwikkeling van de woonservicegebieden.

Richtinggevend kader:

- *De gemeente waardeert en ondersteunt initiatieven die in wijken/kernen ontstaan om inspanningen van wijkraden, bewoners, informele zorgverleners, vrijwilligers en professionals in de wijk te bundelen.*
- *Eind 2014 woont de helft van de inwoners in een woonservicegebied.*
- *Betere afstemming vindt plaats tussen de informele zorg, de eerstelijnszorg en de tweedelijnszorg in wijken/kernen.*
- *De zorg verschuift haar aandacht van ziekte en zorg naar gezondheid en gezond gedrag.*

3.5. Verbinden Wmo met WWB/Wwnv

Door het creëren van afstemming tussen Wmo en WWB kan synergie gerealiseerd worden op het terrein van de sociale activering, participatie en werk/scholingsarrangementen. WWB-cliënten betrekken bij de Wmo dient twee doelen:

- de cliënten doen meer mee in de samenleving (participatie en preventie);
- de diensten die ze verlenen komen kwetsbare mensen ten goede (ondersteuning).

Gezocht zal worden naar mogelijkheden om WWB-cliënten ervaring op te laten doen waardoor de kans op uitstroom vergroot en terwijl zij dat doen, leveren ze diensten aan Wmo-cliënten. Hierdoor kunnen de kosten van zowel Wmo als WWB worden teruggedrongen.

Richtinggevend kader:

- *Ontwikkelen van mogelijkheden voor verbinden van Wmo met WWB waardoor maximale synergie wordt gerealiseerd tussen activiteiten gericht op het versterken van maatschappelijke participatie voor verschillende doelgroepen.*

3.6. Ontwikkelen van Meedoen-subsidiebeleid

Een steeds groter deel van de subsidies die de gemeente verleent is gerelateerd aan meedoen. De beschikbare middelen zullen de komende jaren gericht ingezet worden voor het verwezenlijken van de in deze nota benoemde beleidsdoelen. Dit kan ondermeer door het stimuleren van innovatie in het aanbod en het versterken van algemene en preventieve voorzieningen in de wijken en kernen. Hiervoor is het van belang dat nieuw meedoen-subsidiebeleid wordt ontwikkeld dat aangepast is aan de eisen van de huidige tijd: subsidie wordt doel- en resultaatgericht ingezet. Subsidiebeleid waarin de vraag en behoefte aan ondersteuning van de burger centraal staat. Subsidiebeleid dat ook inspeelt op de taken en budgetten die naar de gemeente komen door de decentralisaties. We willen bij bezuinigingen niet met de 'kaasschaafmethode' werken maar goed overwogen, soms pijnlijke, keuzes maken. De subsidiemethodiek moet zo eenvoudig mogelijk zijn en alle betrokkenen zo weinig mogelijk inspanning en tijd kosten. Mogelijk wordt onderscheid gemaakt in verschillende subsidiesoorten afhankelijk van wat we met de subsidie willen bereiken.

De professionele en vrijwilligersorganisaties zullen vervolgens op basis van het nieuwe subsidiebeleid worden aangespoord om hun werkzaamheden binnen dit kader te organiseren.

Richtinggevend kader:

- *Subsidiebeleid ontwikkelen dat dienend is aan de doelen en strategische uitgangspunten van het meedoen-beleid.*
- *Subsidierelaties met instellingen en vrijwilligersorganisaties worden herzien in het kader van het nieuw te ontwikkelen subsidiebeleid.*

3.7. Communicatie verbeteren

Goede communicatie met alle betrokkenen is van groot belang bij de ontwikkelingen die de komende jaren spelen met betrekking tot meedoen.

Communicatie met inwoners

In alle communicatie richting burgers over veranderingen in het Wmo-beleid en de uitvoering willen wij duidelijk zijn over de verwachtingen die mensen kunnen hebben van de ondersteuning via de gemeente. Vooral bij deze grote omslag – de principes van de Kanteling- is een zorgvuldige uitleg belangrijk. De kernboodschap zal zo begrijpelijk en aansprekend mogelijk verwoord worden. Meedoen is niet iets wat van de gemeente moet, maar iets wat je als mens zelf wil en doet. Dit is de kern van de continue communicatie met onze inwoners waarin we hen aansporen actief te zijn in de samenleving. Deze boodschap zal op verschillende wijzen worden uitgedragen.

Communicatie met uitvoeringspartners

Eén van de uitdagingen voor de komende tijd is hoe we dit integrale meedoenbeleid vertalen naar een integrale uitvoering. Omdat de gemeente voor de uitvoering van dit beleid veel samenwerkt met uitvoeringspartners is het van belang dat zij de visie delen en dat de gemeente gebruik kan maken van hun kennis en ervaring. Daarnaast is voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het beleid intensieve samenwerking tussen de uitvoeringspartners van groot belang. Wanneer partners gezamenlijk bedenken hoe zij de uitvoering van het meedoenbeleid vorm kunnen geven is de bereidheid tot meer samenwerking groter, en blijft de integrale visie op meedoen beter hangen. Wanneer organisaties van elkaar weten wat ze doen, elkaar weten te vinden en elkaar opzoeken als dat nodig is voelen inwoners de integraliteit van het meedoenbeleid. Hoewel de verantwoordelijkheid voor een intensievere samenwerking bij de organisaties zelf ligt, treden we als gemeente op als facilitator. We zorgen ervoor dat de partners goed geïnformeerd zijn en betrekken hen intensief bij de concrete invulling van de uitvoering.

De communicatieve opgave is hoe we de aandacht krijgen en blijven houden voor het integrale meedoenbeleid en hoe we partijen blijven stimuleren samen te werken.

Interne communicatie

Een integraal meedoenbeleid betekent dat de gemeente intern ook integraler moet werken. Het beleid is belegd bij verschillende teams en medewerkers. Dat betekent dat medewerkers die betrokken zijn bij het meedoenbeleid elkaar goed op de hoogte moeten houden van ontwikkelingen en elkaar opzoeken als dat nodig is. Hiervoor is het belangrijk dat zij elkaar geregeld zien en de beleidsdoelen worden besproken. De communicatieve opgave is hoe medewerkers die verbonden zijn met het meedoen-beleid elkaar goed op de hoogte houden en elkaar betrekken bij integrale afwegingen.

Om de communicatie de komende jaren doelgericht op te pakken wordt een Meedoen-communicatieplan gemaakt. Hierbij zal ook aansluiting gezocht worden bij de regionaal ontwikkelde communicatienota met betrekking tot de transitie.

Richtinggevend kader:

- *Uitvoeren van permanente en duidelijke communicatie met inwoners.*
- *Intensief overleg met de partnerorganisaties over de uitdagingen waar we voor staan.*
- *Versterken van de interne communicatie over meedoen.*
- *Opstellen van een meedoen-communicatieplan.*

Samenvattend

We werken de komende jaren aan het verwezenlijken van:

1. Doorvoeren van de Kanteling;
2. Vernieuwen van algemene, collectieve en individuele voorzieningen;
3. Ontwikkelen regisseursmodel;
4. Wijkgerichtwerken en ontwikkeling woonservicegebieden;
5. Verbinden Wmo met WWB/Wwv;
6. Ontwikkelen meedoen-subsidiebeleid;
7. Verbeteren communicatie.

In het volgende en laatste hoofdstuk worden een aantal aspecten beschreven die van belang zijn voor de uitvoering van het meedoenbeleid.

4. De uitvoering

Dit hoofdstuk gaat in op een aantal op een aantal aspecten van de uitvoering van het meedoen-beleid: nieuwe rollen, financieel kader, meedoen-uitvoeringsplan en de verantwoording.

4.1. Nieuwe rollen

De in het vorige hoofdstuk genoemde ontwikkelingslijnen vragen dat de gemeente samen met haar maatschappelijke organisaties en burgers op zoek gaat naar nieuwe verhoudingen en nieuwe vormen van samenwerking. Cocreatie, ofwel gemeenschappelijk samenwerken van gemeente, burgers, maatschappelijke organisaties en hun professionals, is hierbij het sleutelwoord. Vertrekken vanuit het burgerperspectief staat hierbij centraal. Vertrouwen tussen de verschillende spelers en werken vanuit het principe van public governance zijn randvoorwaarden.

Voor de rol van de gemeente betekent dit:

- meer faciliterende regierol;
- meer sturen op oplossingen en resultaat (i.p.v. op producten, prijzen en rechten);
- meer sturen op samenwerkende professionals en vrijwilligers;
- onafhankelijke uitvoeringsregisseur c.q. procesmanager bij de hulpverlening op cliëntniveau;
- meer compensatie (minder voorzieningen);
- meer samenleving (minder overheid);
- meer verbinding tussen beleidsterreinen;
- meer vertrouwen (minder controle).

Voor maatschappelijke organisaties betekent dit:

- een organisatiestructuur ontwikkelen die beroepskrachten voldoende handelingsruimte geeft (minder protocollering), meer presentie en preventie en meer rendement oplevert;
- meer maatwerk leveren;
- beroepskrachten werken meer vanuit het principe van eigen kracht: niet meer organiseren vóór, maar met een doelgroep;
- beroepskrachten zijn meer generalisten en minder specialisten;
- ondersteuning geven aan, en samenwerken met, de informele zorg.

Voor onze inwoners betekent dit:

- meer burger, meer eigen kracht (minder cliënt);
- meer initiatief en regie in hun leven nemen;
- meer meedoen (niet alleen zelfredzaamheid);
- meer betekenisvolle contacten en zinvolle activiteiten.

4.2. Financieel kader

De gemeenteraad stelt de financiële kaders voor de uitvoering van het meedoenbeleid. Deze zijn maatgevend voor de uitvoering van het beleid.

De komende jaren zal de gemeente steeds meer ondersteuningstaken moeten uitvoeren met minder middelen. Dit betekent dat het van groot belang is om mogelijkheden van doelmatigheidswinst te onderzoeken.

De in het vorige hoofdstuk beschreven ontwikkelingslijnen geven hiervoor zeker mogelijkheden o.a. door:

- Investeren in algemene, preventieve en collectieve voorzieningen en diensten ter vermindering van de vraag naar dure individuele diensten en voorzieningen;
- Een goed netwerk van lokale informele en formele maatschappelijke ondersteuning met maximale zelfredzaamheid zal de vraag naar dure vertrekkingen uit de AWBZ en zorgverzekeringswet verminderen. Verzekeraars kunnen uitgedaagd worden te participeren en investeren in lokale preventieplannen, gezond-leven programma's, zorgtrajectbegeleiding etc.);
- Betere exploitatie van gebouwen en vervoersvoorzieningen binnen woonservicegebieden;
- Goedkopere alternatieven voor het huidige aanbod met betrekking tot de functie begeleiding;
- Creëren van goede instroommogelijkheden voor mensen met een uitkering in ondersteuningsactiviteiten;
- Verlagen van de overheadkosten door vermindering van bureaucratie;
- Meer afstemming en samenhang in het huidige aanbod;
- Burgers en bedrijfsleven uitdagen tot innovatieve vormen van ondersteuning;
- De regisseur ondersteuningsarrangementen laten ontwikkelen die laag in de zorgkosten-piramide staan.

Het is nu nog moeilijk precies te becijferen wat de activiteiten die de komende jaren ontplooid worden op het gebied van maatschappelijke participatie, kosten. De kosten zullen zich hoe dan ook binnen de door de gemeenteraad gestelde kaders moeten bevinden. In de praktijk betekent dit 'oud voor nieuw' en het maken van keuzes. De verschillende budgetten met betrekking tot meedoen zullen ontschot worden.

Door in te zetten op een participatiesamenleving wordt veel slimmer gebruik gemaakt van de energie die in de Haaksbergse samenleving aanwezig is. We zullen meer investeren 'in de voorkant' om 'aan de achterkant' kosten te besparen. Bij een dergelijke 'paradigmawisseling' gaan de kosten voor de baat uit. De verwachting is dat dit op termijn leidt tot een besparing of ten minste een rem op de stijgende uitgaven.

4.3. Het jaarlijkse Meedoen-uitvoeringsplan

Nieuwe wetgeving en taken, strategische uitgangspunten en de beleidsdoelstellingen betekenen dat de komende jaren gewerkt moet worden aan een flink aantal beleids- en uitvoeringsvraagstukken. Zij vormen de uitvoeringsagenda voor het sociale domein.

Het Meedoen-uitvoeringsplan is een middel om de visie en de beleidsdoelen van deze beleidsnota te realiseren. Het is een transparant en concreet plan dat wordt opgesteld voor de integrale aanpak van de meedoen-opgave. Het moet aansluiten bij de maatschappelijke vraag/behoefte van burgers aan ondersteuning en bij de inhoudelijke prioriteiten en financiële middelen die de gemeenteraad (beschikbaar) stelt en waarop zij kan sturen. Met het uitvoeringsplan willen we bereiken dat er meer afstemming en samenhang komt tussen de activiteiten met betrekking tot meedoen. De actiepunten in het uitvoeringsplan zijn richtinggevend voor de interne werkplannen met betrekking tot meedoen en voor de subsidieverlening aan de uitvoeringsorganisaties.

Deze 'programmatische' manier van werken vraagt om een heroverweging van nut en noodzaak van de (vele) bestaande interne overleggen en de overleggen van de gemeente met uitvoeringspartners. Ook de rol van de adviesraden vraagt in dit kader om herziening.

Het opstellen van het meedoen-uitvoeringsplan veronderstelt coproductie, samenwerking tussen gemeentelijke beleidsclusters en samenwerking met uitvoeringspartners. Dit vraagt om een stevige regie van de gemeente dat bij één of meerdere personen belegd wordt.

Onder regie van de gemeente wordt samen met de (kern)partners in enkele bijeenkomsten een uitvoeringsplan opgesteld. In het plan wordt aangegeven welke (vernieuwende) activiteiten het komende jaar worden uitgevoerd om de doelen te kunnen realiseren: wat gaan we doen, hoe gaan we dat doen, welke kwalitatieve en kwantitatieve resultaten willen we bereiken, wie gaat het doen en welk budget is hier voor nodig, wie is het ambtelijk aanspreekpunt. Activiteiten zijn zoveel mogelijk op het niveau van wijken en kernen geformuleerd.

Het is een doorlopend uitvoeringsplan dat jaarlijks geactualiseerd wordt. Dit jaarlijkse proces om tot een (ver)nieuw(d) uitvoeringsplan te komen kent de volgende stappen:

- Verkrijgen van inzicht in de wijze waarop partners op dat moment invulling geven aan het meedoenbeleid: analyseren van sterktes en zwaktes van de uitvoering en delen van elkaars ervaringen en opvattingen;
- Partners verkennen de trends en ontwikkelingen, kansen en bedreigingen en spreken ambities uit voor de komende periode;
- Partners geven concreet aan wat hun (gezamenlijke) bijdrage is aan de uitvoering van het meedoenbeleid en stellen samen het geactualiseerde uitvoeringsplan op;

Het geactualiseerde uitvoeringsplan wordt jaarlijks ter informatie aan de gemeenteraad voorgelegd.

4.4. Verantwoording

De komende jaren vinden wezenlijke veranderingen plaats in de maatschappelijke ondersteuning rond meedoen. Het is daarom belangrijk de effecten van de gemeenschappelijke inzet van alle betrokkenen te meten en te volgen. De kosten van maatschappelijke investeringen moeten worden gemeten en vergeleken met de baten in sociaaleconomische zin. Onderzocht zal worden welke instrumenten we daarvoor lokaal en regionaal beschikbaar hebben en of deze voldoende informatie over de effecten opleveren.

Het doel van verantwoordend is dat gemeenteraad, adviesraden, burgers en maatschappelijke instellingen in staat zijn de prestaties van de gemeente te beoordelen en eventueel te vergelijken met prestaties van andere gemeenten. Zo kan geleerd worden van de uitvoeringspraktijk en is bijsturing mogelijk.

Uit de Wmo vloeien enkele informatieverplichtingen voort. De gemeente moet bepaalde prestatiegegevens over maatschappelijke ondersteuning registreren en deze jaarlijks publiceren. Ook moeten we aan het Rijk gegevens vertrekken ten behoeve van de jaarlijkse benchmark.

Daarnaast registreert en monitort de gemeente conform de wet huiselijk- en eergerelateerd geweld en antidiscriminatie klachten.

Tenslotte

Deze beleidsnota is geworteld in een steeds breder gedeeld gevoel van urgentie dat wezenlijke veranderingen nodig zijn om de ondersteuning van onze inwoners efficiënt, effectief en vooral toekomstbestendig te maken. Vanuit de vragen, behoeften en verwachtingen die bewoners hebben werken we, met de kracht die de Haaksbergse samenleving heeft en de professionaliteit van onze partners, aan een sterke Haaksbergse samenleving. Een samenleving waarin iedereen kan meedoen en waaraan iedereen naar vermogen bijdraagt. Kortom: Samen SterK in meedoen.

Bijlage 1. Toelichting op de Wet maatschappelijke ondersteuning

Centrale doelstelling: Stimuleren van participatie en zelfredzaamheid van alle burgers.

Een kaderwet: De wet laat gemeenten veel ruimte om binnen de lokale context invulling aan de doelstelling te geven.

De wet kent negen prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Met de indeling in prestatievelden maakt de Wmo duidelijk op welk terrein en in welke mate de burger en/of de overheid aan zet zijn als het gaat om het bevorderen van maatschappelijke participatie. De opbouw in prestatievelden geeft de omvang in doelgroep en de mate en wijze van betrokkenheid van de gemeente aan. Bij prestatieveld 1 is de doelgroep breed en heeft de gemeente vooral een regierol. Voor prestatieveld 9 geldt dat de doelgroep beperkt is en de gemeente verantwoordelijk is voor het aanbieden van een specifiek aanbod. Met andere woorden, de gemeente komt meer in beeld als de kwetsbaarheid van de burger toeneemt.

Compensatieplicht: College van B&W is volgens art. 4 verplicht om burgers met een beperking te compenseren op de volgende vier domeinen:

1. Een huishouden kunnen voeren;
2. Zich kunnen verplaatsen in en om het huis;
3. Zich lokaal kunnen verplaatsen per vervoermiddel;
4. Medemensen kunnen ontmoeten en op basis hiervan sociale verbanden kunnen aangaan.

Relatie burger - gemeente: De Wmo gaat in eerste instantie uit van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de burger. De relatie gemeente - burger wordt meer wederkerig. Het is niet langer de burger die een voorziening claimt en de gemeente die de aanvraag beoordeelt, maar de burger die samen met de gemeente in kaart brengt wat zijn mogelijkheden en belemmeringen zijn en met welke oplossingen hij zo nodig kan worden ondersteund. De focus verschuift van het verstrekken van (individuele) voorzieningen naar vraagverheldering en het ontwikkelen van nieuwe oplossingen (nieuwe vormen van hulp en ondersteuning en integrale arrangementen).

Dit betekent dat:

- Er geen sprake meer kan zijn van een beperkte lijst van voorzieningen waarop burgers recht hebben. Participatiebehoeften en persoonskenmerken zullen immers bij iedereen verschillend zijn;

- Voordat een individuele voorzieningen aan de orde is wordt eerst gekeken naar andere algemene, collectieve en/of voorliggende voorzieningen. Maar ook als er sprake is van een individuele voorziening moet bekeken worden op welke wijze en in welke mate de burger hier zelf iets aan kan bijdragen;
- De gemeente blijft altijd het gegarandeerde vangnet voor de burger die niet in staat is zijn participatieprobleem op te lossen of zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen.

Beoogde resultaten: In de wet staat niet *hoe* de ondersteuning er uit moet zien. Wat telt is het resultaat. In de jurisprudentie zien we in toenemende mate het denken in resultaten terug. Dus: Gemeenten zijn niet meer gebonden aan het verstrekken van een aantal omschreven voorzieningen, maar hebben de vrijheid om zelf keuzes te maken over de manier waarop zij (individuele) burgers ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving.

Dit heeft als gevolg:

- Een andere inrichting van de Wmo-dienstverlening binnen de gemeentelijke organisatie;
- Een andere relatie met partnerorganisaties die voor een groot deel de arrangementen uitvoeren;
- Proberen kwetsbare mensen te bereiken met 'welzijnswerk nieuwe stijl': ogen op straat, outreachend werken, professionals die hun verantwoordelijkheid weten te nemen en zo veel mogelijk aansluiting zoeken bij de leefwereld, motivatie en mogelijkheden van hun cliënten;
- Een manier van denken en werken waarin op alle beleidsterreinen zowel maatregelen worden getroffen die algemeen van aard zijn als maatregelen die specifiek de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking stimuleren. Dit inclusief beleid heeft niet alleen betrekking op de Wmo, maar juist ook op de beleidsterreinen daaromheen. Het gaat om de samenleving in al zijn aspecten, dus inclusief de inrichting van de openbare ruimte, informatievoorziening, veiligheid, onderwijs, publieke dienstverlening, economische zaken en verkeer en vervoer.

In de wet staat dat de gemeenteraad voor een periode van maximaal vier jaar een beleidskader Wmo vaststelt. Daarin wordt in ieder geval aangegeven:

- Wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de verschillende prestatievelden;
- Hoe het samenhangend beleid wordt uitgevoerd en welke acties worden ondernomen;
- Welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
- Welke maatregelen worden genomen om de kwaliteit van de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning te waarborgen;
- Welke maatregelen worden genomen om keuzevrijheid te bieden;
- Op welke wijze rekening is gehouden met de behoefte van kleine doelgroepen.

Bijlage 2. Gebruikte (beleids)documenten

Collegeprogramma 'een realistische blik' 2010-2014. College van B&W Haaksbergen, 2010.

Visie- en keuzenota: maatschappelijke ondersteuning in Twente. Iedereen kan meedoen. Iedereen doet mee. Regio Twente, april 2012.

Prestatieafspraken gemeente Haaksbergen en woningcorporatie Domijn 2012. Gemeente Haaksbergen en Domijn, 2012.

Informele zorg in Haaksbergen. Gemeente Haaksbergen, maart 2011.

Opgave wonen met zorg, 2010.

Uitgangspuntennotitie vrijwilligerswerk. Gemeente Haaksbergen, maart 2011.

Keuzes voor de toekomst, woonvisie van nu naar 2020. Gemeente Haaksbergen, 2012

Regionaal Kompas Twente, maart 2008

Landelijke nota gezondheidsbeleid. Gezondheid dichterbij, september 2011

Projectplan De Kanteling, 2011

Convenant Samenwerken aan opvang en zorg, juni 2011.

Gezondheidszorg: regionaal lokaal gezondheidsbeleid (verschijnt najaar 2012)

Bijlage 3. Landelijke ontwikkelingen van invloed op maatschappelijke ontwikkeling

De afgelopen jaren zijn landelijk ontwikkelingen opgezet die het gemeentelijk beleid beïnvloeden en hierdoor ook van invloed zijn op het nieuwe Wmo-beleid omdat ze betrekking hebben op de wijze waarop burgers ondersteund worden.

Het gaat in hoofdlijnen om de volgende ontwikkelingen:

- *Overheveling van de AWBZ-functies begeleiding en dagbesteding:*
De afgelopen jaren zijn de gemeenten al geconfronteerd met de gevolgen van wijzigingen (pakketmaatregelen) in de AWBZ. Zo is de individuele begeleiding in 2009 naar de gemeenten overgegaan en is in 2010 de dagopvang op psycho-sociale grondslag beëindigd. Bij de overheveling van de functies (extramuraal) dagbesteding en begeleiding naar de Wmo gaat het om voorzieningen waar mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke of zintuiglijke beperking, mensen met een psychiatrische stoornis en ouderen met een psychogeriatrische grondslag (bijvoorbeeld dementie) nu gebruik van maken. Waarschijnlijk komt vanaf 2014 deze verantwoordelijkheid volledig bij de gemeente te liggen. De decentralisatie van de AWBZ functie begeleiding en dagbesteding is een ontwikkeling naar een steeds grotere verantwoordelijkheid van gemeenten voor participatie. Het gaat om niet-medische functies en betreft activiteiten die gericht zijn op zaken als zelfredzaamheid en participatie. Daarmee wordt de visie van de gemeente op de uitvoering van de Wmo een belangrijk ijkpunt voor de aanpak van de nieuwe taken. De betrokken zorgaanbieders zullen zich meer moeten gaan richten op de gemeentelijke context.
- *De decentralisatie van jeugdzorg:*
Alle taken van de jeugdzorg worden overgeheveld naar de gemeente: de provinciale jeugdzorg (Wet op de jeugdzorg), de jeugdbescherming en de jeugdreclassering, de jeugd-ggz (Zorgverzekeringswet) en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapten (Lvg) jeugd (AWBZ). Samen met de tijdelijke regeling CJG komt er één financiering en een nieuw wettelijk kader voor al deze vormen van ondersteuning en hulp aan kinderen en hun opvoeders. Deze verantwoordelijkheid komt vanaf 2016 volledig bij de gemeente te liggen. De decentralisatie van de jeugdzorg heeft een nauwe relatie met de decentralisatie van de AWBZ. De functies begeleiding en dagbesteding betreffen onder meer ook jeugdigen. In de voorbereiding van de uitvoering zal gewerkt worden aan de verbinding tussen deze twee ontwikkelingen.
- *Wijzigingen regelingen sociale zekerheid (Wajong, Wet werken naar vermogen):*
Het Rijk wil met minder geld meer mensen aan het werk helpen. Dit wil men realiseren door één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt te introduceren die erop gericht is zoveel mogelijk mensen te laten werken naar vermogen. Hierbij worden budgetten ontschot en wordt het instrument loondispensatie mogelijk. De verbinding met de Wmo is dat het vaak om dezelfde inwoners gaat die ondersteuning nodig heeft en het belang van ondersteuning van vrijwilligers.

- *Scheiding wonen en zorg:*
In de AWBZ wordt (getemporiseerd) overgegaan tot het scheiden van wonen en zorg: het wonen maakt geen deel meer uit van de AWBZ aanspraken; burgers betalen huur voor de wooncomponent en krijgen de zorg via de AWBZ vergoed. Hierdoor krijgen bewoners meer keuzevrijheid. Zorginstellingen zullen zich beter gaan richten op de woonwensen van cliënten. De scheiding wonen en zorg gaat over het voortzetten van de extramuralisering van de zorg waardoor de gemeente te maken krijgt met de zorg voor de langer thuisblijvende burgers. Met de gevolgen hiervan -meer vraag naar geschikte woningen, zorg en welzijn in de wijk- moeten we rekening houden.
- *Passend onderwijs:*
Passend onderwijs staat voor maatwerk in het onderwijs. Voor elk kind en iedere jongere onderwijs dat aansluit bij zijn of haar mogelijkheden en talenten. Geen kind tussen wal en schip. Schoolbesturen en gemeenten krijgen in samenspraak met ouders de opdracht om elke leerling die zich aanmeldt bij een school, een passende onderwijsplek aan te bieden. Ook aan leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Ouders en kind worden niet meer van het kastje naar de muur gestuurd. Inzet is daarbij om dit onderwijs zo thuisnabij mogelijk aan te bieden en zoveel mogelijk in het regulier onderwijs. Schoolbesturen moeten hiervoor gaan samenwerken in een regionaal samenwerkingsverband om iedere leerling een passende plek te geven. In zogeheten ondersteunings- of zorgplannen leggen de samenwerkingsverbanden vast hoe passend onderwijs wordt gerealiseerd. Hiervoor is afstemming met de gemeente verplicht m.n. over jeugdzorg, verbinding met CJG en zorgadviesteams, maatschappelijke ondersteuning, arbeidsmarkt, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting. Eind 2012 moet de bestuurlijke inrichting op orde zijn en mei 2013 de zorgplannen vastgesteld.
- *De Kanteling:*
In de prestatievelden 5 en 6 van de Wmo, traditioneel terrein van individuele, geïndiceerde voorzieningen, werkt het proces van de Kanteling aan de omslag van “afhandelen van een aanvraag” naar “luisteren naar de vraag van de burger”. Daarbij wordt niet gedacht in beperkingen en beschikbare voorzieningen maar in termen van het samen met mensen oplossingen bedenken. Het is een omslag van “aanspraak op” naar “oplossen van”. De compensatieplicht uit de Wmo wordt anders vormgegeven. Medewerkers (van het loket) worden hiervoor getraind en het vindt zijn weerslag in een nieuwe ‘gekantelde’ Wmo-verordening, waardoor ook in juridische termen de werkwijze geborgd wordt. Burgers moeten de “zekerheid” van het vertrouwde rechtenstelsel loslaten en op een andere manier een beroep moeten doen op de gemeente. De verwachtingen van burgers zullen de komende jaren omgebogen moeten worden. De gemeente moet zich inspannen voor maatwerk en samen met mensen bekijken welk ondersteuningsarrangement ertoe bijdraagt dat zij meer en beter kunnen participeren. De gemeente zal ook meer algemene voorzieningen moeten opzetten (om kosten te sparen) en goede voorlichting geven over wat er verandert.

- *Welzijn nieuwe stijl:*

Het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de MO-groep (de belangenorganisatie van maatschappelijke ondernemers) zijn gezamenlijk gestart met Welzijn nieuwe stijl. Doel van Welzijn nieuwe stijl is de kwaliteit en professionaliteit van het welzijnswerk verder te ontwikkelen en de relatie tussen gemeenten en welzijnsinstellingen te verbeteren. Centraal staat dat men gemeenschappelijker, professioneler, effectiever en efficiënter wil (samen)werken. Daarbij zijn acht bakens opgesteld, die inspireren, stimuleren en concrete handreikingen bieden voor de doorontwikkeling van de Wmo. De bakens zijn:

 1. Vraaggericht werken;
 2. Direct erop af;
 3. Uitgaan van de eigen kracht van de burger;
 4. Collectieve en individuele voorzieningen in een goede balans;
 5. Formele en informele zorg in optimale verhouding;
 6. Integraal werken;
 7. Resultaat gericht;
 8. Ruimte voor de professional.

De eerste twee bakens zijn gericht op de vraaganalyse. Bakens 3, 4, 5 hebben te maken met de organisatie van het aanbod. Bakens 6 en 7 geven richting aan de werkwijze. Het laatste baken is een randvoorwaardelijke.